

LAPIN KULTTUURIRAHASTO JAKOI APURAHOJA 477 000 EUROA

15.5.2016 9.51

Suomen Kulttuurirahaston Lapin rahasto järjesti 48. vuosijuhlansa Rovaniemellä Lappia -talossa lauantaina. Juhlissa jaettiin apurahoja tieteelle ja taiteelle yhteensä 477 000 euroa 53 hakijalle.

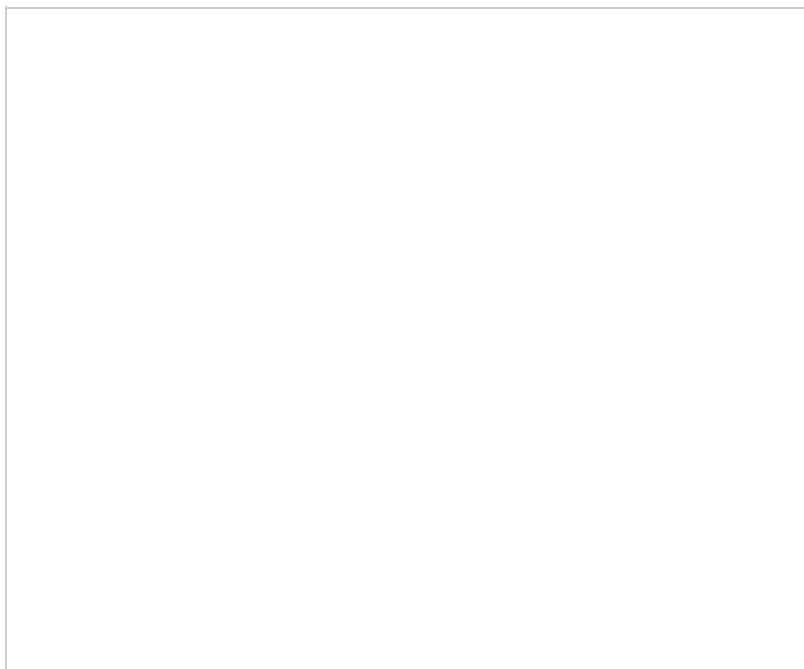
Lapin rahasto jakaa vuorovuosina kymmenentuhannen euron suuruisen tiede-, taide- tai ympäristöpalkinnon. Tänä vuonna palkinto myönnettiin tieteelle, pohjoisen taiteen tutkijalle **Tuija Hautala-Hirviojalle**. Vuosijuhlapuheen piti Arktisen keskuksen tutkimusprofessori, johtaja **Timo Koivurova** aiheesta Miten tutkia nopeasti muuttuvaa arktista aluetta?

Apurahoja myönnettiin enemmän taiteelle kuin tieteelle

Lapin Kulttuurirahasto vastaanotti tänä vuonna 444 hakemusta. Kaikkien hakemusten yhteenlaskettu summa oli 5,9 miljoonaa euroa, joka oli 0,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin viime vuonna. Taiteelle tuli enemmän hakemuksia kuin tieteelle. Taiteelle myönnettiin 32 apurahaa ja tieteelle 15. Tieteen apurahan keskiarvo oli 14 000 euroa ja taiteen 8 270 euroa.

Palkinto pohjoisen taiteen tutkijalle

Lapin rahaston palkinto (10 000 euroa) myönnettiin filosofian tohtori ja taidehistorian professori Tuija Hautala-Hirviojalle. Hän on

työkennellyt Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa eri tehtävissä vuodesta 1992 lähtien ja nimitetty taidehistorian professoriksi vuonna 2004. Hautala-Hirvioja on ansioitunut pohjoisen taiteen tutkija ja opettaja, joka on tehnyt tunnetuksi Lappi-aiheista taidetta ja Lapin taiteilijoita ensiarvoisella tavalla.

Valmistuttuaan Jyväskylän yliopistosta Hautala-Hirvioja muutti Lappiin ja alkoi aktiivisesti tutkia Lapin kuvataidetta. Lisensiaattityön tutkimusaiheena oli Lapin ensimmäisiin ammattitaiteilijoihin kuuluva **Juho Kyyhkynen**. Kirja julkaistiin Ars Nordica -sarjassa vuonna 1993. Väitöskirja Lappi-kuvan muotoutuminen Suomen taiteessa ennen toista maailmansotaa hyväksyttiin Jyväskylän yliopistossa toukokuussa 1999.

Lapin yliopiston opettajana ja professorina Hautala-Hirvioja on ollut mukana lähes kaikissa Lapin taidetta koskevissa tutkimushankkeissa. Omaa ja opiskelijoidensa kanssa tehtyä tutkimusta on julkaistu yliopiston ohella yhteistyössä Lapin taidemuseoiden kanssa ja näihin on liittynyt usein myös taidenäyttelyitä. Tällä hetkellä Hautala-Hirviojan tutkimuskohteena on Lapin jälleenrakennusajan kuvataide, jonka pohjalta kootaan näyttely Rovaniemen taidemuseoon liittyen Suomi 100 -ohjelmaan. Aktiivisen tutkijan ansiosta pohjoinen taidehistoria, nykytaide sekä saamelaistaide ovat tulleet laajempaan tietoisuuteen ja niiden merkitys on ilmeinen myös laajemmin lappilaisen elämänmuodon ja kulttuurin ymmärtämisessä.

A.E. Nordenskiöld –stipendi Pohjoisen jäämeren tutkimukseen

Meri Korhoselle myönnettiin 24 000 euroa Pohjoisen jäämeren lämpötilojen ja suolaisuuden muutoksia viimeisten 25 vuoden aikana käsittelevään väitöskirjatyöhön A. E. Nordenskiöld -stipendinä.

Korhosen väitöskirjatutkimus pyrkii kartoittamaan meriveden lämpötilan ja suolaisuuden muutoksia ja niihin vaikuttavia prosesseja. Pohjoinen jäämeri oli vielä 30 vuotta sitten suurimmaksi osaksi tutkimaton meri, jota pidettiin jääpeitteen alapuolella muuttumattomana. Kun meriveden lämpötilan ja suolaisuuden kattavammat havainnot alkoivat 1990-luvulla, paljastuikin alati muuttuva meri. Etenkin viimeisen vuosikymmenen aikana Pohjoisen jäämeren jääpeitteen hupeneminen on vaikuttanut myös meren lämpötilaan, suolaisuuteen ja virtauksiin.

Näiden muutosten takana olevien fysikaalisten prosessien tunteminen on välttämätöntä, kun halutaan ennustaa, millaisia vaikutuksia ilmastomuutoksella on, ei pelkästään Pohjoiselle jäämerelle, vaan koko arktiselle alueelle ja lopulta myös globaalille valtamerien kiertoille. Lämpötilan ja suolaisuuden muutosten tarkasteleminen yhdessä auttaa esimerkiksi selvittämään häviääkö merivirtojen pohjoiseen kuljettama lämpö ilmakehään vai kuluuko lämpö jään sulattamiseen.

Tukea taiteen tutkimukseen kolmelle väitöskirjatyön tekijälle

Taiteen tutkimukseen ja kritiikkiin myönnettiin yhteensä 36 000 euroa, kolmena apurahana. Filosofian maisteri **Korinna Korsström-Maggan** väitöskirja tutkii Pohjois-Lapin poronhoitajien arkea ja nykypäivää. Filosofian maisteri **Leena Kopselle** myönnettiin apuraha grafiikan opetuksen perinnettä Suomessa käsittelevään väitöskirjatyöhön. Taiteen maisteri **Helka Mäkisen** apuraha myönnettiin metodologian kehittämistä vaateetussuunnittelijälähtöisessä tutkimuksessa käsittelevään väitöskirjatyöhön.

Visuaalisen taiteen apuraha Pirkko Mäkelä-Haapalinnalle

Taiteen tukemiseen tarkoitettu, visuaalisten taiteiden kokovuotinen erityisapuraha (24 000 euroa), myönnettiin kuvataiteilija **Pirkko Mäkelä-Haapalinnalle taiteelliseen työskentelyyn**. Pirkko Mäkelä-Haapalinnalla (s. 1960) on kemijärveläinen paluumuuttaja ja kuvataiteilija. Mäkelä-Haapalinnan taide on yhtä aikaa sekä paikallisuuteen juurtunutta että kansainvälistä. Kansainvälisestikin palkittujen pastellimaalausten

lisäksi hänen taiteensa käsittää myös installaatioita ja akryylimaalauksia.

Mäkelä-Haapalinna on pitänyt lukuisia yksityisnäyttelyitä sekä osallistunut kansainvälisiin yhteis- ja ryhmänäyttelyihin. Hän tutkii taiteessaan paikallisen identiteetin ydintä miljöön ja elinympäristön avainkokemusten kautta. Voimaannuttavat kokemukset ja asiat, joihin ihmisillä on yli sanojen menevä suhde, innoittavat hänen työskentelyään. Tekemisen prosessin syyttää myös se, kun jokin asia saa metaforan lailla uuden merkityksen ja mittasuhteen, tai kun arkitodellisuuden syvempi merkitys tulee ilmeiseksi.

Mäkelä-Haapalinna on laajentanut Kemijärvellä myös paikallisten ihmisten ja kuvataiteen kohtaamispintoja erilaisten projektien sekä Taideillallisen ja Taidemaistiaisten muodossa. Hän on lisäksi työstänyt kemijärveläisten nuorten kanssa kirjan järvikokemuksesta.

Maakunnan kärkihankkeille yhteensä 40 000 euroa

Sodankylän elokuvafestivaaleille myönnettiin 20 000 euroa, Tähtiä, elokuvia ja elokuvatähtiä -ohjelmiston järjestämiseen.

Erikoisohjelmisto käynnistetään Sodankylän elokuvajuhlien Tähtiä, Elokuvia ja elokuvatähtiä seminaarilla 14.6.2016 ja sen jälkeen elokuvajuhlien ohjelmistossa esitettävällä elokuvasarjalla. Tähtiä, elokuvia ja elokuvatähtiä -ohjelmiston keskeisenä tavoitteena on kansantajuistaa ja nostaa esille tiedettä ja siihen liittyvää tutkimusta niin seminaarin, luentojen kuin elokuvien avulla. Samalla tuodaan ainutlaatuisesti esille avaruustutkimukseen ja ilmastoon liittyviä ilmiöitä sekä erilaisia uhkakuvia, jotka liittyvät mm. ilmastonmuutokseen ja sen vaikutuksiin koko ihmiskunnassa, sekä esitellään erilaisia tieteen antamia ratkaisumalleja ongelmien selvittämiseksi. Samalla korostetaan elokuvan merkittävyyttä sekä taiteenmuotona että tiedon välittäjänä.

Luosto Classic ry:lle 20 000 euroa festivaalin järjestämiseen

LuostoClassicin synnyn tausta on poikkeuksellinen. Luonto loi jo ammuin Luostotunturin kupeeseen konserttisalin, johon **Kalevi Aho** paljon myöhemmin näki hyväksi säveltää sinfonian. Nykyaikaiseen suomalaiseseen institutionalisoituneeseen musiikin esillepanokäytäntöön kuuluu poikkeuksetta päinvastainen menettely, jossa jo olemassa olevalle musiikille tehdään saleja ja taloja.

LuostoClassic on arvostettu, rajoja rikkova klassisen musiikin tapahtuma, jonka maine on levinnyt laajalti yli Suomen rajojen. Jo 14. LuostoClassic järjestetään tänä vuonna Pyhä-Luostolla ja Sodankylässä 11.–14. elokuuta. LuostoClassic ry:lle myönnettiin 20 000 euroa festivaalin järjestämiseen. LuostoClassicin orkesterivieras on tänä vuonna Lapin kamariorkesteri kapellimestari **John Storgårdsin** johdolla. Festivaalin vuoden säveltäjävieraksi saapuu latvialainen **Pēteris Vasks**.

Nuorten LuostoClassic -musiikkileiri järjestetään 7.–14.8.2016 jo kolmatta kertaa. Musiikkileiriläisten taidot pääsevät esiin festivaalin ohjelmistoon kuuluvalla musiikillisella luontopolulla sekä leirin päätöskonsertissa Sodankylän kirkossa.

Lastenkulttuurille yhteensä 23 000 euroa

Lastenkulttuurille myönnettiin 23 000 euroa yhteensä kolmelle eri hankkeelle. Apurahaa myönnettiin koltan- ja inarinsaamenkieliseen -lastenlevyn tekemiseen, sarjakuva- ja mangaopetuksen järjestämiseen sekä paikallista historiaa ja kulttuuriperinnettä esittelevien taidetapahtumien järjestämiseen.

Valokuvataiteen taidelahjoitus Rovaniemen taidemuseolle

Lapin Kulttuurirahasto lahjoitti tänä vuonna Rovaniemen taidemuseolle **Minna Rainion & Mark Robertsin** teokset *How Everything Turns Away* ja *The Factory of the World*.

How Everything Turns Away (2014) on kolmikanavainen liikkuvan kuvan installaatio. Teos ympäröi katsojansa panoraamisilla merimaisemilla, jotka on kuvattu Suomessa, Pohjois-Norjassa ja Välimerellä. Merimaisemat vaikuttavat ensi silmäyksellä kauniilta ja rauhoittavilta, mutta teos paljastaa pian toisenlaisen totuuden. Meri ei olekaan pelkkä viaton maisema vaan poliittisten, kulttuuristen ja historiallisten muutosten ja prosessien risteyskohta ja merkittäjä. Teos osoittaa ilmastonmuutoksen dramaattisen vaikutuksen maailman meriin ja niiden ekosysteemeihin. Toisaalta se esittää meren paikkana, joka tekee globaalin eriarvoisuuden näkyväksi kun tuhannet pakolaiset yrittävät ylittää Välimeren päästäkseen Eurooppaan. Teoksen musiikki korostaa yleisön roolia katsojina, jotka tarkastelevat ja todistavat ympäröiviä tapahtumia verkkaisesti, miltei sivullisina – osallisina mutta silti ulkopuolisina.

The Factory of the World (2014) koostuu staattisista videokuvista, jotka kuvaavat suljettua pohjois-suomalaista elektroniikkatehdasta. Tehdas suljettiin, kun sen koko tuotanto siirrettiin Kiinaan. Kuvien rinnalla kertojaäänä kuvailee työskentelyolosuhteita kiinalaisissa tehtaissa. Elokuvassa suomalaisen elektroniikkatehtaan ja kiinalaisten tehdastyöläisten kohtalot kietoutuvat toisiinsa globaalissa markkinataloudessa.

Rainio ja Roberts ovat molemmat opiskelleet valokuvataidetta Englannissa. Roberts on opiskellut myös elokuvakäsikirjoittamista Salfordin yliopistossa. Rainio väitteli taiteen tohtoriksi keväällä 2015 Lapin yliopistossa. Vuosina 2009-2011 Rainio toimi valokuvataiteen vierailevana professorina Minnesotan yliopistossa Yhdysvalloissa. Rainion ja Robertsin teokset ovat olleet esillä laajasti yksityis- ja ryhmänäyttelyissä Suomessa, Euroopassa, Yhdysvalloissa ja Etelä-Amerikassa ja heidän lyhytelokuviaan on esitetty lukuisilla elokuvafestivaaleilla.